Een leuk, vol leven

Interview met Clazien Juffermans, 13 oktober 2026

Door: Blîde Duk en Joost Dieleman

Vanwege de liefde kwam Clazien Juffermans zestig jaar geleden in de wijk terecht. Ze is er altijd gebleven, met veel plezier. Altijd heeft ze flink aangepakt, in de winkel, voor haar dochters en met haar kunst. Ze geeft nog steeds cursussen bij Ars. 'Dit is wel de laatste. Ik dacht, als ik tachtig ben, moet ik maar eens stoppen'.

'Ik ben geboren en getogen in Wassenaar en op mijn zestiende zijn we verhuisd naar Voorschoten. Ik kom uit een middenstandsgezin. Mijn ouders hadden een slagerij. Dat was heel bedrijvig. Mijn moeder reed alle bestellingen met een bestelbusje, we hadden een aantal knechten, ik zelf moest ook bijspringen. In Voorschoten heb ik mijn man Dick leren kennen. Dat was bij het dansen in De Groote Vink. Daar was live muziek, jazz en zo. Daar ging je uit en kwam je heel veel mensen tegen.'

'Dick kwam ook uit een middenstandsgezin. Zijn vader had een melkwijk. Hij ging huis aan huis langs om melk te brengen. Toen mijn man zestien was, werd gewoon gezegd: "hier heb je een kar en je krijgt een melkwijk." Die melkwijken waren belangrijk, daar verdiende je het geld mee. Mijn schoonmoeder had daarnaast een winkel op Hugo de Vriesstraat 15, op de hoek met de Van der Waalsstraat. Dat was echt nog zo'n heel ouderwets winkeltje met boter, kaas, eieren, losse melkscheppen. Ik heb die nog, een liter, een halve liter, die kwamen de mensen dan halen. Er was een rek met Verkadekoekjes en losse suikerscheppen. Nog voor mijn huwelijk liet mijn schoonmoeder me 'de boekjes' tellen, om het vak alvast te leren. 'De boekjes', daar schreven de mensen hun bestellingen voor de melkwijken in op, en eens per week rekenden ze af. Ik rekende dan uit hoeveel ze moesten betalen.'

1. Dicks vader tijdens zijn melkwijk. Aan de riem om zijn jas zit - niet zichtbaar op de foto - de 'wisselbak' voor het betalen. Bron: privécollectie Clazien Juffermans

Heden geopend

MELKHANDEL

Hugo de Vriesstraat 15 hoek v. d. Waalsstraat

Wij noodigen U beleefd uit tot een bezoek aan onze naar de eischen des tijds ingerichte zaak in Melk, Boter, Kaas, Eieren enz. Wij hopen door een nette bediening en 1e klas waren tegen concurreerende prijzen Uw vertrouwen te winnen

BELEEFD AANBEVELEND:

J. H. JUFFERMANS

MELKHANDEL J. H. JUFFERMANS.

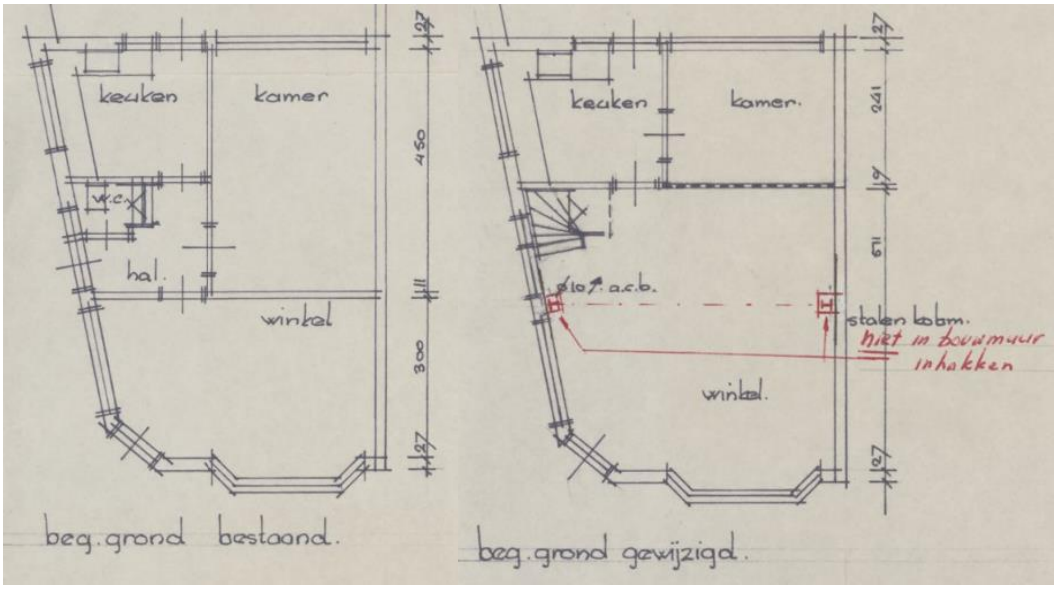
'n Luttel aantal huizen verder, op den hoek van de Hugo de Vriesstraat, heeft de heer J. H. Juffermans 'n melkhandel geopend en 'n zaak in boter, eieren, comestibles, wijnen en limonade.

Ook hier ziet alles er smaak vol en uitstekend verzorgd uit. Nu de staking aan den huizenbouw gelukkig zoo kortstondig is geweest, kan er weer voortgearbeid worden, kunnen nieuwe huizen gereed komen, nieuwe bewoners deze wijk bevolken en het afzetgebied wordt dus weer grooter!

Allen, die we vandaag in onze Adverteerdersrubriek bespreken, onze beste wenschen.

2. De winkel van Claziens schoonouders startte ver voor Claziens tijd op 21 maart 1935. Het huis was net nieuw opgeleverd. De wijk was nog in aanbouw. Bron: advertentie Leidsche Courant, 21 maart 1935 en redactioneel stukje in diezelfde krant van 22 maart 1935

'In 1966 trouwden we. Wij gingen boven de winkel wonen. We hadden het zo verbouwd, dat we boven een huiskamer en slaapkamers hadden en een keukentje beneden. Mijn schoonouders waren naar Voorschoten verhuisd. Ik was 21 jaar en werd geacht in de winkel te staan. Ja, dat was vroeger zo. Ik dacht dat ik wist waar ik aan begon: wij hadden thuis immers ook een winkel. Ik had me zoiets voorgesteld. Maar dit was dus zo'n winkeltje met achterin van die schuifdeuren met daar de zitkamer achter. Af en toe kwam er een klant. Dan zat ik daar de hele dag in die zitkamer te wachten. Ik dacht: "Als dit mijn toekomst is!" Dat zag ik helemaal niet zitten. En de melkwijk werd in die tijd al een beetje minder. Het was niet meer huis aan huis. We hebben datzelfde jaar gelijk besloten de winkel te verbouwen. De winkel werd groter, de gang ging weg, er kwam een grote keuken en de trap kwam in de winkel, dan konden we zo naar boven. Beneden hadden we alleen nog de winkel en een keuken. We namen een koeling met vleeswaren, want dat was ik gewend. Eigenlijk een kleine kruidenierswinkel, met versproducten. Zo zijn we begonnen, met z'n tweetjes.'

3. De plattegrond van de winkel voor en na de verbouwing van 1966, let op, in de uitvoering werd het gedeelte waar 'kamer' staat ook deel van de grote woonkeuken. Bron: aanvraag bouwvergunning

5. De winkelinrichting voor en na de verbouwing. Zo vol als het oorspronkelijke winkeltje links stond, heeft Clazien het niet meer meegemaakt. Bron: privécollectie Clazien Juffermans

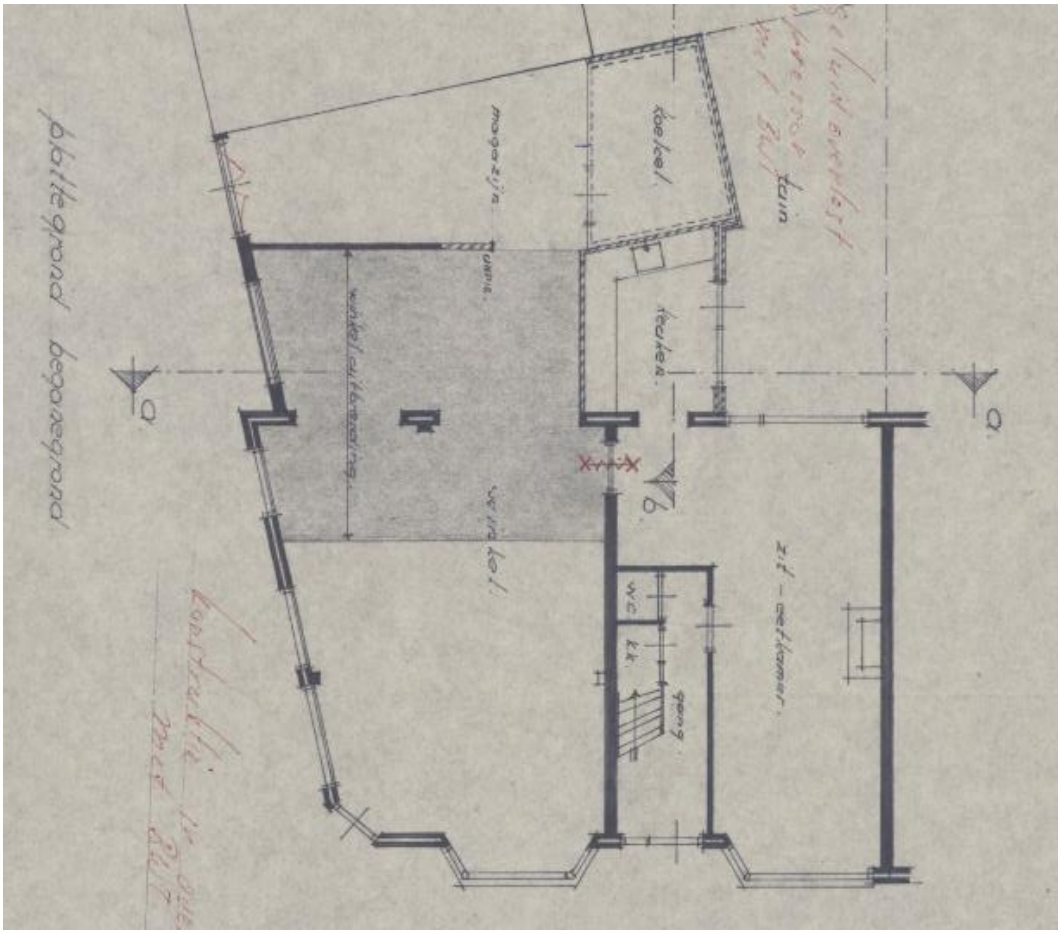
4. Ook Dicks melkkar werd regelmatig vernieuwd. Links de fietskar, waarschijnlijk van Dick zelf op de Kanaalweg, rechts de Volkswagenbus die hij later kreeg naast de winkel. Bron: privécollectie Clazien Juffermans

‘Tijdens de verbouwing was ik in verwachting van mijn eerste kind. We kregen twee dochters, in 1967 en 1969. Dat ging allemaal snel. Zij gingen naar de Finse school, op het Professorenpad. Mijn jongste, Annemarie kon niet zonder mij. Ze zat altijd op de trap in de winkel tekeningetjes, puzzeltjes te maken. De klanten vonden dat ook alleen maar leuk. Ze was altijd bij mij. Ze moest op een gegeven moment naar de kleuterschool, dat was een drama. We zijn begonnen met een kwartiertje, en dan kwam ik haar weer halen. Zo hebben we dat opgebouwd. Ik had een groen Fiatje, dus dan ging ik even op en neer. Dat kon zo op die school. Nee, we hebben eigenlijk nooit problemen gehad met school.’

‘In 1975 kwam het huis naast ons in de Van der Waalsstraat te koop. Wij hadden op dat moment geen geld meer, maar mijn vader zei “dat huis van je buurman komt maar één keer te koop. Als jullie het niet kopen, dan koop ik het voor jullie. Dan kunnen jullie verder.” Want we wilden verder, het liep hartstikke goed, dat winkeltje. In 1976 kwam er een nog grotere verbouwing. Het pand van de Hugo de Vriesstraat is helemaal winkel geworden, ook de achtertuin. Boven werd doorgebroken. We woonden daarna in het buurhuis en op beide bovenverdiepingen. Dat was heel lekker ruim boven.’

6. De inrichting van de winkel na de tweede verbouwing, met de lange toonbank. Bron: privécollectie Clazien Juffermans

7. De plattegrond van de winkel na de verbouwing van 1976. Bron: aanvraag bouwvergunning

'Na de verbouwing zijn we delicatessen gaan doen. Dat werd een gigantisch succes. We moesten op een gegeven moment zo'n nummertjesapparaat. We dachten 'wat gebeurt er?' Ik kon het ook niet meer alleen. Dick heeft toen langzamerhand zijn wijk opgezegd. Hij is er bijgekomen. We kregen ook vast personeel, Tjitske van den Berg en Angela van der Veer. Twee studenten, Jan de Mooij en Rob Moerer, werkten op de zaterdag bij om de spullen aan te vullen. We hebben ze heel lang gehad. Het

klinkt misschien gek, maar het ging ontzettend leuk. Ze hoorden er gewoon bij, ik heb nog steeds contact met allemaal.'

'We hebben na die verbouwing echt heel erg uitgepakt. Er kwam een heel lange toonbank, buitenlandse kazen, salades, paté's, steeds meer wijnen, leuke dingen bij de wijn. We hadden heerlijke kaaskoekjes, ik bakte zelf de rollades en de rosbief. De rosbief was zo weg. Ik bestelde dan een muis[1] voor de rosbief bij Nozeman. Een van ons ging die halen, hij ging in de pan en werd uitgesneden. Op een zaterdag hadden we er vaak twee op een dag. Ja, het was echt gigantisch druk, dat wel. Ik denk nu af en toe: hoe deed ik het?'

8 Het sorteren van de kerstpakketten in de huiskamer. Bron: Privécollectie Clazien Juffermans

'Ik had ook menu's voor kerst, die mensen konden maken. Daar kocht ik de spullen op in. En we zijn kerstpakketten gaan maken. Ik vond dat ook zo leuk. Er waren heel veel bedrijven die hun kerstpakketten bij ons bestelden: Teeuwen, Zirkzee, Rozier, Noordman wijnen, dat was echt geweldig. Dan was de huiskamer ook winkel. Alles stond vol. Eerst stalden we alle spullen uit, dan konden ze kijken wat ze leuk vonden en zelf hun kerstpakket samenstellen, en dat gingen we daarna bestellen.'

'Als de winkel dicht was had je je administratie, bijvullen ging ook niet vanzelf, iedere week moest je al je versproducten nakijken, en op mijn vrije dinsdag reden we in de kersttijd dan weer naar Rotterdam, naar zo'n groot handelscentrum, nieuwe producten zoeken. Je had een gewone vleeswarenfabriek en een met delicatessen. Jan Scholten deed dat, dat bedrijf heet les Chanterels. Toen hij pas begon, kwam hij met een koelwagen met allemaal aparte dingen langs rijden. Later had hij een groot pand en gingen we daar naartoe.'

'Als de kinderen uit school kwamen 's middags, dan was er wel altijd even tijd. Dan hielp ik m'n klant af en ging ik even naar achteren, dan nam een ander het over. Omdat we zoveel werkten heb ik wel eens aan de kinderen gevraagd of ze daar last van hadden. Ze zeggen allebei: "totaal niet!' Als ik er was, was ik er ook wel helemaal voor ze. Met het Fiatje bracht ik ze overal zelf mee naartoe: badminton, gymclub. Vriendjes en vriendinnetjes, alles kon ook altijd blijven slapen. Want ik dacht: ik heb het druk, zij moeten ook lekker hun gang kunnen gaan. Toen ze later op het Bonaventura zaten kwamen ze in de pauze naar huis met vriendinnetjes om te eten. Laatst sprak ik een klasgenoot van een van mijn dochters daarover. Zij vertelde dat ze die bezoekjes nooit zou vergeten. Die waren voor haar een feest. Ze kon dan broodjes pakken en plakjes van welk beleg dan ook uitzoeken uit de koelingen. Voor ons was dat gewoon, ik had nooit beseft hoe geweldig dat was voor de vriendinnetjes.'

[1] 'De muis' is een stuk vlees van de achterpoot van een rund.

‘Op een gegeven moment, ik denk zo halverwege de jaren zeventig, dacht ik: ik ben alleen maar met de winkel, de kinderen en het huishouden bezig, ik wil wat voor mezelf. Bij mij aan de overkant woonde Alice Gans, die beeldjes in de vensterbank had staan. “Wat leuk”, zei ik. “Die maak ik op Ars, als je het leuk vindt, ga je toch mee?” reageerde ze. Ik ging daarna ook zo’n cursus volgen, een avond in de week. Ik vond het verschrikkelijk leuk. En nu geef ik daar zelf cursussen! Dat komt door mijn leraar, Joop van Kralingen. Hij vond dat ik er mee door moest gaan en nam me na vijf jaar onder zijn hoede. Later mocht ik ook lid worden van Ars. Ik denk dat het er altijd heeft ingezeten, en iets dat je heel leuk vindt, dat kun je ook.’ Heeft ze het ook meegekregen van thuis? ‘Mijn moeder was ook altijd creatief, maar met naaien: prachtige jurken en zo. Ze was voordat ze getrouwd was ook hoedenmaakster. Na haar huwelijk stopte dat. Toen hielp ze mee met de winkel.’

Hoe heeft Clazien de opkomst van de supermarkten ervaren? ‘Daar hadden wij in de wijk helemaal geen last van, heel gek. We zijn wel steeds apartere dingen er bij gaan doen. Je wilt bijblijven, niet hebben wat je op elke hoek kunt krijgen. Dat vonden we ook leuk om te doen. Zo hadden we een tijd brood van Christiaan de Wit, want die stond bekend om zijn stokbrood. En een porseleinfabriek in Sassenheim zocht een verkoopadres voor hun B-kwaliteit servies. ik had nog wat smalle plankjes over tegen een paal, dat hebben we toen ook een tijd verkocht: het liep goed. Wij waren natuurlijk een speciaalzaak, ik denk dat dat onze redding is geweest.’

Of Clazien wat merkte van de verzuiling? ‘Daar hadden wij totaal geen last meer van. Dat was net de generatie daarvoor. Bij mijn ouders was het heel sterk. Wij waren katholiek. Ik wilde bijvoorbeeld naar een gymnastiekclub en mocht alleen naar een katholieke. En ik moest ook niet met een protestants of ander vriendje thuiskomen! Dick was katholiek, dus dat ging goed. Mijn schoonouders hadden er trouwens helemaal geen moeite mee, andere geloven.’

Hoe was het contact met klanten? ‘Fijn! Het was ook altijd gezellig. Mensen kwamen vaak met hun hele hebben en houwen. Daar had je natuurlijk vaak geen tijd voor, maar het was toch wel bijzonder. Je wist heel veel. En nog. Laatst kwam ik bij de medische fitness iemand tegen uit de Van der Waalsstraat, en dan haal je zoveel herinneringen op.’ Bijzondere klanten waren er ook. ‘In de tijd dat de methadonverstrekking was op de Roodenburgerstraat, kwamen er veel mensen met de trein methadon halen. Op de terugweg kwamen ze bij ons bier kopen. Je moest dan goed opletten, want er verdween zo van alles in hun tas.’

Hoe was het om te wonen bij de winkel? ‘Ik woonde er graag. We hadden een plaatsje. Daar hadden we allemaal potten, maar het was wel heel klein. Daarachter was weer een schutting waar de lege flessen stonden. We hadden ook een heel groot balkon, maar daar stonden altijd de motoren van de koelingen te draaien. Met de buren hadden we heel goed contact. We hebben een hele kist om de motoren gebouwd tegen lawaai en ze zo neergezet dat ze zo dicht mogelijk tegen ons pand aan stonden. Er was dus wel veel ruimte tussen. En – zo moet je natuurlijk ook zijn - we vroegen haar te waarschuwen als ze er toch last van had. Maar ze heeft er echt nooit last van gehad. Ook niet als ze in de tuin zat.’

‘Ik wilde graag blijven wonen daar. Het was natuurlijk heel groot, twee panden, en ik kon me er veel bij voorstellen: daar paste mijn atelier. Toch keken we begin jaren negentig naar iets anders. Dick gaf aan dat hij daar zijn hele leven al woonde: hij wilde nu wel eens iets anders. Ik wilde graag een oud pand, maar Dick wilde al die ellende niet op zijn dak. Uiteindelijk zagen we een bericht in de krant dat ze de Hazewinkelstraat gingen bouwen. Daar hebben we ons voor ingeschreven. Op een dinsdagochtend – ik vergeet het nooit - kregen we een briefje in de bus van Du Prie, die de huizen

bouwde. Bijna alle huizen bleken vergeven, maar dit huis was nog vrij, daar namen we een optie op. Het huis dat we oorspronkelijk wilden kwam uiteindelijk toch ook vrij, maar we hebben dit huis gehouden: het is zo vrij, op een hoek en met de hele dag zon. In 1994 zijn we hierheen verhuisd. Ik vond het fantastisch. En ik had een tuin, wat ik geweldig vond. Ik ben er nog steeds heel blij mee, zou niets anders meer willen.'

'In 1999 besloten we te stoppen met de winkel. Er kwamen een aantal zaken samen. We hadden nieuwe koelingen nodig. Daar zijn ze streng op en dat is ook logisch. Wij hadden heel grote koelingen: de hele winkel, van voor naar achter, bestond uit koelingen en diepvries. We hadden ook twee snijmachines, die moesten ook vervangen worden. En de euro kwam er aan [1 januari 2002], als winkelier waren we daar in 1999 al mee bezig, dus we wisten dat we onze kassa's óók moesten vervangen. Dat zijn veel investeringen tegelijk. We waren vierenvijftig en achtenvijftig jaar en hadden geen opvolging. We vroegen ons af: wat moeten we nu? Komt dat er nog uit? Met zulke investeringen moet je nog zeker tien jaar door. Wilden we dat? Wat dat betreft heeft Dick het heel goed gedaan. Al vanaf dat wij begonnen zorgde hij voor onze toekomst. Dick had natuurlijk al vanaf zijn zestiende gewerkt. Hij wilde ook nog wel wat van het leven genieten. Niet dat je niet geniet als je werkt, maar je was wel echt alleen maar aan het werken. Nee, gelukkig maar dat het zo is gelopen. Het is fijn dat hij nog bijna twintig jaar heeft kunnen genieten. Hij is op 22 februari 2018 na een kort ziekbed overleden.'

'Toch, we vonden het eigenlijk verschrikkelijk om te stoppen. Het was ook niet omdat het niet meer liep. We hebben op 31 juli 1999 afscheid genomen en als je die plakboeken ziet: ze zijn helemaal vol! We hebben tekeningen gekregen van kinderen, hele brieven. Van een buurman kregen we een foto-album. Hij heeft allemaal foto's gemaakt en ingeplakt. We wisten niet dat we zo geliefd waren.'

9. Het vaste team bij het afscheid. Van links naar rechts Dick en Clazien Juffermans, Tjitske van den Berg. Zittend Angela van der Veer. Bron: privécollectie Clazien Juffermans

En daarna, was er geen ‘gat’ na zo’n druk leven? ‘Nee, we zijn eerst lekker zes weken naar Australië geweest, daar woonde mijn pleegzusje. Toen we terugkwamen had ik natuurlijk mijn boetseren. Ik ging cursussen geven. Dick is een tijdje taxi gaan rijden om onder de mensen te zijn. Daarna ging hij voor de voedselbank werken, dan haalde hij spullen bij winkels op die voor de voedselbank waren. Dat vond hij ontzettend leuk. Hij deed het samen met de stadsdichter. Die kwam ik ook laatst tegen, bij de atelierroute, waar ik met mijn beelden stond. Die stadsdichter had het ook zo leuk gehad met Dick. En nu wilde hij een beeldje van mij kopen.’

Zijn er veranderingen in de zestig jaar dat ze in de wijk woont? Na enig nadenken kan Clazien enkele dingen verzinnen die ze iets minder vindt nu: ‘Het is echt jammer dat er geen kleine winkeltjes meer zijn. Ik ging zelf ook alleen maar naar die kleine winkeltjes: naar de groenteboer, de slager, naar Harteveld, de kruidenier. Dat mis ik ontzettend. En als ik door de wijk loop, dan denk ik wel “oh God, die mensen wonen er niet meer, en die zijn weg, en die zijn dood.” Dat heb ik wel sterk. En de huizenprijzen zijn echt absurd. Dan denk ik aan de jeugd die moet beginnen. Maar dat vindt iedereen.’

Maar al opsommend is het belangrijkste juist gebleven: de gezelligheid en de saamhorigheid. ‘Ik zit hier natuurlijk wel in een afgesloten stukje. De mensen zijn hier gekomen toen het gebouwd werd en er zijn tot nu toe drie huizen verwisseld, en alleen omdat de mensen hier echt niet meer konden wonen. Ouder worden hier is ook geweldig, we hebben hier een aantal mensen die op elkaar let. We helpen elkaar, we eten met sommigen. De nieuwe bewoners doen ook mee met alles. Dat vind ik wel heel leuk. Dat mis ik wel een beetje, de jongere generaties, maar we zijn allemaal gelukkig niet van klagen over kwalen.’ Een mooi voorbeeld over de saamhorigheid heeft Clazien ook: ‘Je mag hier niet op straat parkeren, dus als er iemand jarig is, kunnen we na overleg bij anderen de auto’s kwijt.’ De straat waar Clazien woont is naast hockeyvereniging Roomburg. ’Als de hockeyvereniging hiernaast feest heeft, dan is het echt wel ‘boem-boem’. Maar je weet het van tevoren, ze doen altijd keurig een briefje in de bus. Daar heb ik dus geen last van, en anders ga ik een stukje fietsen. We wisten het trouwens al toen we het huis kochten. Dan kan je daar niet later alsnog over vallen.’

‘Ik vind de wijk ook heerlijk. Ik zou er niet graag uit willen. Je hebt niet de drukte van de stad, op je fietsje zit je overal. Heerlijk! Er zijn een heleboel mensen die je kent. Mijn kinderen wonen ook in de buurt, een in Leiden, de ander in Lisse. Met Drie October komt de hele bups hier naar toe, de kinderen, de kleinkinderen, eten we met z’n allen hutspot. Ik ben een fan van Leiden geworden hoor. Je hebt een leuk theater, bioscopen, Ars. Het is een kleine stad en dat trekt mij.’ En andersom lijkt Leiden ook een fan van Clazien: ‘Er zijn nog steeds veel mensen die weten dat die winkel er is geweest: we hebben toch wel iets nagelaten.’

10. Clazien Juffermans in 2026, tussen haar kunst in haar atelier. Foto Jos Versteegen

Opsomming van in het interview genoemde winkels:
Harteveld: drogisterij op de Zeemanlaan
Noordman wijnen: wijngroothandel op de Haagweg
Nozeman: slagerij op de Van ’t Hoffstraat
Rozier: isolatiebedrijf op de Rooseveltstraat
Teeuwen: verzekeraar op de Sitterlaan
Zirkzee: meubelspeciaalzaak op de Zeemanlaan, later op de Lammenschansweg